

Metode: Hvordan kan personalet arbejde med

Lær med FAMILIEN

Introduktion

Lær med Familien giver eksempler på to typer aktiviteter, der styrker familiers viden om, og betydning for, deres barns læring. Aktiviteterne er familiefernisering og familieopgaver.

I løbet af skoleåret indarbejdes de to aktiviteter i tilrettelæggelsen og gennemførelsen af undervisningen:

1. **Familieferniseringer**, hvor elever og personale i fællesskab tilrettelægger en udstilling med et fagligt fokus og inddrager forældrene på forskellige måder
2. **Familieopgaver**, som giver forældre mulighed for at stille spørgsmål til og samtale med deres barn om de emner, barnet lærer om i skolen

De to aktiviteter knytter an til to af de traditionelle samarbejdskanaler mellem skole og hjem, nemlig skole-hjem-samtaler og forældremøder.

Aktiviteterne er afprøvet i indskoling, på mellemtrinnet og i udskoling på fire skoler i Viborg og Høje-Taastrup kommune. Flere af lærerne peger på, at det er nemmest at arbejde med familieopgaver i indskoling og mest udfordrende i udskoling. Det er dog yderst relevant at arbejde med både familieopgaver og familieferniseringer på alle tre trin, blot skal tilgangen til aktiviteterne varieres i forhold til trin, årgang, elever og forældre. Det afgørende er, at eleverne forstår formålet med aktiviteterne, og at de igennem samtale og ved at lytte og bruge sproget både i og uden for skolen skaber meningsfulde sammenhænge imellem hjem og skole og deres egen læringsproces. Det skal forældrene også vide.

Målet med Lær med Familien er at øge læringsudbyttet og trivslen for den enkelte elev ved at give alle familier mulighed for at støtte deres barns læring med udgangspunkt i skolens undervisning. Lær med Familien øger lærere og pædagogers viden om og kompetencer til at inddrage familier i elevernes læring. Familierne vil få mulighed for at opleve et styrket samarbejde med skolen til gavn for deres barns læring.

Anvendelsesorienterede aktiviteter i familien

Det pædagogiske personales opgave er at planlægge og gennemføre familieopgaver og familieferni-

seringer, der giver familierne mulighed for at deltage aktivt i barnets læringsprocesser. Dermed bliver forældrene en ressource i et gensidigt samarbejde, som bygger bro mellem hjemmets og skolens læringsmiljøer.

Aktiviteterne understøtter en didaktik, der har fokus på anvendelsesorienteret undervisning. De to aktiviteter kan inddrages som en del af didaktikken i både den faglige og tværfaglige undervisning. I det følgende er der eksempler på konkrete familieopgaver og forslag til, hvordan begge aktiviteter kan indgå i en årsplan.

Styrk familierne i at støtte deres børns læring

Alle familier, uanset religion, kultur, social status, sprog, uddannelse, beskæftigelse og indkomstniveau har mulighed for at støtte deres børns læring, men familierne skal vide hvordan. De skal vide, at når de taler med barnet om det, det lærer i skolen, får barnet mulighed for at knytte det lærte sammen med de erfaringer, der findes i familien. Familierne skal også vide, at de ved at samtale og stille nysgerrige spørgsmål til det, barnet er ved at lære i skolen, kan støtte barnet i at formidle, argumentere, kommunikere og anvende sprog. Samtidig støtter de barnet i at reflektere over det lærte og sætte det ind i en meningsfuld sammenhæng i hverdagen. Aktiviteterne i Lær med Familien understøtter disse samtaler mellem familie og barn.

På det første forældremøde i skoleåret er det vigtigt, at personalet fortæller familierne, at de har betydning for deres barns læring, og hvordan de som familie kan støtte barnets læringsproces gennem Lær med Familiens aktiviteter.

Lær med Familien har udarbejdet en folder til forældre, der kan deles ud til forældremødet, og en video, der kan vises sammen med eksempler på familieopgaver.

Inddragelse af alle forældre

Det er vigtigt, at personalet tager direkte kontakt (fx telefonisk eller ved hjemmebesøg) til de familier, der ikke har tilmeldt sig forældremødet, med henblik på at motivere dem til at deltage. Det er også vigtigt at sikre sig, at de familier, der ikke deltager i forældremødet, bliver orienteret om aktiviteterne. Ligeledes er det vigtigt at være opmærksom på sprogbarrierer og andre forhold, som kan

være årsag til, at forældrene ikke har kunnet deltage i mødet og evt. være behjælpelig med tolk.

Erfaringerne fra afprøvningen peger på, at det har stor betydning for familiernes deltagelse, at forældrene ved, hvilken betydning det har, at de stiller spørgsmål og indgår i samtale med deres barn. Det er derfor vigtigt, at alle klassens forældre bliver introduceret til formålet med familieopgaverne og ferniseringen.

Hvorfor Lær med Familien?

Brugen af begrebet familie er valgt, da børn i dag lever i mange forskellige familiekonstellationer og med forskellige voksne som primære omsorgspersoner. Vi vil med begrebet familie signalere, at det afgørende er, at der er en person i barnets omgangskreds, som stiller sig nysgerrig på barnet. Og som barnet kan tale med. Også i de tilfælde hvor forældrene ikke kan deltage i aktiviteterne.

Aktivitet 1: Familieferniseringer

Familiefernisering er en udstilling med et fagligt fokus, der inddrager familierne i det, eleverne er i gang med at lære og arbejder med i skolen.

Mål

Målet med familieferniseringen er, at eleverne øver sig i at bruge sprog og formidle samt at skabe en bevidsthed hos elever og forældre om, hvordan elever lærer, og hvor den enkelte elev er på vej hen med sin læring. Ved familieferniseringen får eleverne mulighed for at bruge det faglige sprog på forskellige måder, engagere deres forældre og give dem indsigt i, hvad de er ved at lære i undervisningen i skolen.

Introduktion til aktiviteten

Under familieferniseringerne fremviser og fortæller eleverne om det, de aktuelt arbejder med, producerer og lærer i skolen. Erfaringen fra afprøvningen er, at når familierne får et konkret indblik i, hvad der foregår i deres barns skole og får mulighed for at stille spørgsmål til og indgå i samtale om det faglige, giver det mening for familierne at møde op. Erfaringen viser ligeledes, at både bedsteforældre, søskende og andre i familien deltager aktivt.

Aktiviteten i detaljer

Det anbefales, at familierne inviteres til familiefernisering én til to gange årligt af 1 – 2 timers

varighed. Dvs. kommer op på skolen for at se og aktivt deltage i en præsentation af deres barns skolearbejde. Tidspunktet på dagen må afstemmes med familierne, så flest muligt kan deltage. Det er vigtigt, at det pædagogiske personale i undervisningen har diskuteret, udvalgt og produceret materialer sammen med eleverne, der sætter fokus på den læringsproces, eleverne har været igennem inden for et fag eller tema i den forgangne periode. Det udvalgte materiale samles til en fælles udstilling for klassen, årgangen eller for hele skolen.

Hvordan udstillingen organiseres, er afhængig af mål, fag, tema og deltagere.

Nedenstående er et eksempel på, hvordan en skole under afprøvningen valgte at tilrettelægge en fernisering:

Hvert fag var præsenteret i en særskilt "stand", hvor eleverne fremviste materialer såsom fotos, billeder, grafer, quizzer, prototyper mm. For at sætte fokus på selve læringsprocessen havde eleverne til den enkelte stand udarbejdet plancher med spørgsmål, som hjalp dem til at fortælle, hvad de havde lært, hvad de var ved at lære, og hvordan de havde lært det.

Ud over noget visuelt kan der til familieferniseringen tænkes i aktiviteter. Fx kan eleverne i faget

idræt vise udvalgte øvelser af det, de er ved at lære. En øvelse, der udfordrer eleverne sprogligt, er at skulle instruere og forklare, hvordan en øvelse udføres. Lær med Familien anbefaler derfor at invitere forældrene til at afprøve aktiviteter - hvor eleverne bliver instruktører og dermed skal forklare, hvordan en øvelse skal udføres.

En anden skole i projektet havde inddraget et konkurrenceelement mellem elever og forældre. Fx hvem kan dribble i længst tid, ramme basketball kurven flest gange osv. Hvis man vælger aktiviteter med et konkurrenceelement, er det vigtigt at være opmærksom på, at ingen bliver udstillet.

Det pædagogiske personales rolle er at være rammesættende værter, understøtte elevernes præsentationer og sørge for en kort opsamling til sidst. Det er eleverne, der viser forældrene rundt og sætter de forskellige samtaler, spørgsmål og aktiviteter i gang.

Inddragelse af aktiviteten i de traditionelle samarbejdskanaler

Lær med Familien anbefaler, at familiens og elevens oplevelse af familieferniseringen inddrages i skole-hjem-samtalen. På den måde bliver familieferniseringen en fælles oplevelse, som alle parter har en aktie i, og derfor noget samtale om læring kan hæftes op på.

Det pædagogiske personale kan finde mere inspiration i video og vejledning fra Sophienborgskolen, der arbejder med familieferniseringer (Link: <http://dmskoleudvikling.dk/artikel/sophienborgskolen-hillerød>)

Inddragelse af alle forældre

Det er vigtigt, at alle familier så vidt muligt er repræsenteret til familieferniseringen. Hvis forældre ikke har mulighed for at deltage, bør de gøres opmærksom på, at andre i familien eller netværket kan deltage. Hvis der er sprogbarrierer, er det vigtigt, at forældrene får at vide, at der er mulighed for at have en tolk med under familieferniseringen. Eksempelvis erfarede en af skolerne under afprøvingen af projektet, at der var stor begejstring for og opbakning til familieferniseringen, da familierne fik at vide, at de gerne måtte tale med deres barn på det sprog, de benyttede i familien.

Er der elever, der ikke er repræsenteret af deres familie, anbefaler Lær med Familien, at personalet tager direkte kontakt til familierne og undersøger, hvorfor de ikke deltog.

Det anbefales ligeledes, at det pædagogiske personale på forhånd har planlagt, hvordan alle elever kan formidle om familieferniseringen efterfølgende, hvis de eller deres familie ikke deltager. Det kan fx ske med inddragelse af foto og filmklip af forberedelserne.

Aktivitet 2: Familieopgaver

Familieopgaver er opgaver, der tager udgangspunkt i det, der foregår i den aktuelle undervisning, og som det pædagogiske personale udformer i samarbejde med eleverne til brug for eleverne og deres familie. Familieopgaver er med til at synliggøre, hvad der foregår i undervisningen, tværfagligt eller i enkelte fag, og sætte fokus på, hvad børnene er i gang med eller allerede har lært. Hensigten er, at familieopgaver bliver et omdrejningspunkt for samtaler i familierne omkring faglige temaer i skolen.

Mål

Målet med familieopgaverne er at give familierne mulighed for at stille spørgsmål og, med udgangspunkt i egne erfaringer, indgå i samtale om det, børnene er i gang med at lære i skolen. På den måde skabes mulighed for en meningsfuld sammenhæng mellem skole og hjem for eleverne.

Introduktion til aktiviteten

Når eleverne bruger sproget og kommunikerer om det lærte i andre sammenhænge end i skolen, får de mulighed for at knytte nye og andre perspektiver på det, de lærer i skolen.

Udover at give eleverne mulighed for at bruge sproget og kommunikere uden for skolen, giver familieopgaverne mulighed for at inddrage alle familier som en ressource, således at de føler sig set, hørt og anerkendt. Det gælder også de familier, der ikke selv er vokset op med bøger, eller som har erfaringer fra andre skolekulturer.

Aktiviteten i detaljer

Lær med Familiens familieopgaver har følgende karakteristika:

- ▶ Familieopgaver lægger op til samtaler og aktiviteter i familien, der er knyttet til faglige og tværfaglige emner og læringsmål tilpasset elevernes klassetrin
- ▶ Familieopgaver gør det muligt for alle elever at knytte an til deres families erfaringer og vende tilbage til klassen med nye vinkler, som bidrager til den efterfølgende undervisning
- ▶ Familieopgaver udformes på en måde, så alle elever og familier har mulighed for at indgå i samtaler og stille sig nysgerrige
- ▶ Familieopgaver lægger op til korte samtaler/aktiviteter (ca. 10 -15 min). På den måde er det realistisk for de fleste familier at passe ind i en travl hverdag
- ▶ Familieopgaver kræver ikke specialviden fra familiens side. Familien skal ikke undervise børnene eller have en faglig viden om det, børnene lærer i skolen
- ▶ Familieopgavernes placering i et undervisningsforløb afhænger af, hvad formålet med den pågældende opgave er. De kan derfor ligge både i starten, i midten og i slutningen af et forløb
- ▶ Familieopgaver indeholder letforståelig vejledning til, hvad familien og barnet skal gøre, evt. gennem billeder, tegninger, fotos, videoklip mm.
- ▶ Familieopgaver formidles til forældrene fx via breve, SMS, beskeder på ForældreIntra, korte video-beskeder eleverne selv har lavet eller lignende. Det er vigtigt at inddrage eleverne i formidlingen.

I forhold til den konkrete udarbejdelse af familieopgaverne kan det pædagogiske personale tage afsæt i følgende overvejelser:

- ▶ Hvad skal eleverne lære i faget?
- ▶ Hvad giver mening for eleverne at lave og tale med deres familie om i forhold til fag, emne og læringsmål?
- ▶ Hvordan skal eleverne fagligt og sprogligt forberedes på samtalen med familien?
- ▶ Hvordan skal familien få at vide, at de skal udføre familieopgaven sammen med deres barn?
- ▶ Hvordan efterbehandles det, eleverne bringer med tilbage til undervisningen?

Til sidst i beskrivelsen af dette metodepapir er eksempler på udvalgte familieopgaver målrettet hhv. indskoling, mellemtrin og udskoling, og på hvordan opgaverne kan formidles til familierne.

Personalet skal følge op på familieopgaverne i undervisningen i klassen. Det vil sige, at det eleverne har samlet ind i samtalerne med familien, skal viderebearbejdes i den efterfølgende undervisning. Også selv om samtalerne bare har taget få minutter. Erfaringerne viser, at selv meget små samtaler er med til at give eleverne mulighed for at lytte til andre og anderledes perspektiver.

Årsplan for familieopgaver

Ved at arbejde systematisk og målrettet med familieopgaver i teamet eller på årgangen vil familieopgaverne indgå som en del af didaktikken i den tværfaglige og faglige undervisning.

For at strukturere og koordinere familieopgaver for de forskellige fag må det pædagogiske personale udarbejde en struktur for, hvornår de enkelte fag

eller tværfaglige emner inddrager familieopgaver i undervisningen. Det kan med fordel fastholdes i en årsplan, så familierne eksempelvis ikke får flere familieopgaver samtidig.

Lær med Familien anbefaler:

- ▶ At alle klassens fag udarbejder og stiller familieopgaver til familierne i løbet af et skoleår, så skolen bygger bro til familierne inden for alle fagområder
- ▶ At fag med mange ugentlige timer har forholds-mæssigt flere familieopgaver end fag med færre timer
- ▶ At familien modtager én familieopgave hver anden eller tredje uge.

Nedenstående årsplan fra 5. klasse er et eksempel på, hvordan familieopgaverne kan fordele sig på året i forhold til fagene og tværfaglige emner. Samtidig er indtegnet, hvornår der kan være familiefjernisering, forældremøder og skole-hjem-samtaler. Planen skal primært give overblik til klassens pædagogiske personale, men kan også formidles til familierne.

Aug	Uge 34: Forældremøde. Uge 35: Familieopgave i Dansk
Sep	Uge 36: Familieopgave i Matematik. Uge 38: Familieopgave i Idræt. Uge 39: Skole-hjem samtale.
Okt	Uge 40: Familieopgave i Historie. Uge 44: Familieopgave i Dansk.
Nov	Uge 46: Familieopgave i Tværfagligt forløb. Uge 48: Familieopgave i Kristendomskundskab.
Dec	Uge 49: Familieopgave i Musik.
Jan	Uge 2: Familieopgave i Natur/teknologi. Uge 4: Håndværk og design.
Feb	Uge 6: Familieopgave i Dansk. Uge 9: Familieopgave i Tysk/fransk.
Mar	Uge 10: Familiefjernisering. Uge 11: Familieopgave i Matematik. Uge 12: Familieopgave i Billedkunst.
Apr	Uge 14: Skole-hjem samtale. Uge 15: Familieopgave i Engelsk. Uge 17: Familieopgave i Natur/teknologi. Uge 18: Familieopgave i Idræt.
Maj	Uge 19: Familieopgave i Madkundskab. Uge 21: Familieopgave i Matematik.
Jun	Uge 24: Familieopgave i Dansk. Uge 25: Familieopgave i Matematik.

Inddragelse af aktiviteten i de traditionelle samarbejdskanaler

Som tidligere nævnt anbefales at det pædagogiske personale på et forældremøde fortæller om familieopgaverne, og hvad formålet er med, at familien skal indgå i dem. Det pædagogiske personale kan lægge vægt på:

- ▶ Hvordan fælles aktiviteter, samtale, sprog og kommunikation har betydning for elevernes sproglige og faglige udvikling
- ▶ Fortælle og vise, hvordan man som familie kan udvide børnenes mulighed for at bruge sprog ved at stille åbne spørgsmål
- ▶ Fortælle om og vise eksempler på, hvilke familieopgaver der kan blive stillet.

Lær med Familien anbefaler også, at det pædagogiske personale inddrager familieopgaverne i skole-hjem-samtalerne, fx hvad en bestemt samtale eller undervisning betød for elevens faglige og sproglige udvikling. Der spørges ligeledes ind til familiens erfaringer med familieopgaverne og deres udførelse, samt evt. forhindringer for samtale mellem børn og familie.

Inddragelse af alle forældre

Er der familier, der ikke deltager i familieopgaverne og dermed elever, der vender tilbage til undervisningen uden noget fra familien, anbefaler Lær med Familien, at personalet tager direkte kontakt og spørger ind til årsagen til, at de ikke deltog. Dette med henblik på at synliggøre eventuelle barrierer for familiens deltagelse.

De elever, der fortsat ikke har noget med tilbage til undervisningen, kan fx varetage en særlig opgave i forhold til indsamlingen eller vurderingen af tilbagemeldingerne fra de øvrige familier, så de også får bidraget til den fælles undervisning.

Eksempler på familieopgaver

Skal familieopgaverne blive et aktivt redskab til at inddrage familierne i elevernes læringsproces, må de systematiseres og indsættes i en didaktisk ramme. Nedenstående skemaer fra hhv. indskoling, mellemtrin og udskoling er eksempler på, hvordan kolonnerne "Familieopgaver" og "Efterbehandling af familieopgaver" kan støtte det pædagogiske personale i at få inddraget familiernes ressourcer i undervisningen. Der gives samtidig eksempler på den vejledning, som skal formidles til familierne i forbindelse med familieopgaverne.

Indskolingen

Eksempel 1:

Eksemplet er fra natur og teknikundervisningen i 2. klasse med temaet *Havets dyr*. Eksemplet illustrerer, hvordan der er en sammenhæng mellem de faglige og sproglige mål for undervisningen, og det

læreren har udvalgt, eleverne skal tale med deres forældre om.

I eksemplet er begreberne *fødekæde* og *livsbetingelser* valgt som centrale faglige og sproglige mål for det eleverne skal lære.

Personalets didaktiske ramme:

Fødekæde, Natur og teknik, 2.klasse			
Undervisningens indhold	Faglige og sproglige mål	Familieopgave	Efterbehandling af familieopgave
Havets dyr (Natur og teknik og dansk).	<p>Få en forståelse af</p> <ul style="list-style-type: none">• begrebet fødekæde• viden om hvad dyrene lever af• indblik i dyrenes livsbetingelser <p>Gøre brug af begreberne: Kæde, føde og fagordet fødekæde.</p> <p>Og måske: Betingelser og livsbetingelser.</p>	<p>Eleven skal tale med sine forældre om, hvilke dyr fra havet familien spiser, og om hvad de dyr mon selv har spist.</p> <p>Gennem samtale får eleverne mulighed for at bruge 'hjemme-sproget' til at reflektere over det, de har lavet i skolen.</p>	<p>Eleverne:</p> <ul style="list-style-type: none">• fortæller om, hvad de har talt om hjemme• tegner de fisk, de spiser hjemme• undersøger, hvilke fisk der bliver spist flest af i gruppen• undersøger, hvilke fisk der spises flest af i klassen <p>Undersøgelsen sendes hjem til familien.</p>

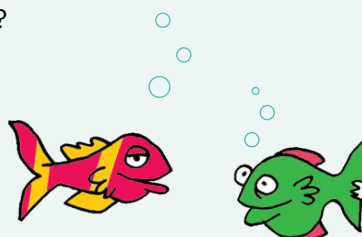

Vejledning til familierne:

Nedenstående er et eksempel på, hvordan lærere, pædagoger og elever i fællesskab via et brev, har kommunikeret til forældre, hvad de skal tale med deres barn om. Brevet til forældrene så sådan ud:

Tal med dine forældre om svar til disse 3 spørgsmål og kom med svarene på onsdag d. 14. marts.

- 1) Hvad fra havet spiser I i din familie?
- 2) Hvad tror du, de dyr selv har spist?
- 3) Hvad hedder fisk på et andet sprog?

Eksempel 2:

Dette eksempel er også fra 2. klasse. Eksemplet fra matematikundervisningen illustrerer, hvordan læreren både i familieopgaven og den efterfølgende opsamling i undervisning sætter fokus på tema-

et decimaltal og samtidig inddrager begreberne størst og mindst i elevernes indbyrdes samtale. I hjemmeopgaven er det ligeledes vigtigt ikke at bede eleverne måle 6 eller 7 ting, men holde det til en, for familien, overskuelig opgave.

Personalets didaktiske ramme:

Decimaltal, Matematik, 2.klasse			
Undervisningens indhold	Faglige og sproglige mål	Familieopgave	Efterbehandling af familieopgave
Eleverne skal undersøge, hvor der findes decimaltal i deres hverdag og få en forståelse af betegnelserne længde, højde og bredde.	Få en forståelse af hele tal, decimaltal og måleenhederne cm. og m., og hvor disse måleenheder forekommer i hverdagen. Gøre brug af fagbegreberne: Hele tal og decimaltal samt cm og m. Og af betegnelserne: Genstand, længde, højde og bredde.	Eleven skal sammen med sine forældre måle længde, højde og bredde på tre genstande i deres hjem og skrive det ind i skemaet med cm og m. Gennem samtale får eleverne mulighed for at bruge 'hjemme-sproget' til at reflektere over det, de har lavet i skolen, og yderligere øve sig i begreberne.	I grupper af tre fortæller eleverne på skift, hvilke genstande de har målt, og hvor mange cm og m, de enkelte ting måler. Eleverne taler om, hvad der var den største og mindste genstand, og fremlægger deres refleksioner for klassen.

Vejledning til familierne:

Nedenstående er et eksempel på et brev, eleverne fik med hjem:

Familieopgave om decimaltal

Vejledning til familierne:

Til elever og forældre på 2. årgang

*Jeres børn er ved at lære **decimaltal** og gøre brug af betegnelserne **cm** og **m**. Derfor skal I sammen med jeres børn måle tre **genstande** i jeres hjem og skrive det ind i skemaet nedenunder. Eleverne skal have det med til undervisningen den 26/2.*

Genstand	Længde m og cm	Bredde m og cm	Højde m og cm

Mellemtrinet

Eksempel 3:

Dette eksempel er fra 5. klasse. I et samarbejde mellem fagene dansk og biologi har lærerne valgt et aktuelt emne fra medierne som udgangspunkt for undervisningen i menneskets samspil med naturen, udarbejdelse af spørgsmål, fremsættelse af hypoteser og udformning af skriftlige debatoplæg.

Struktur: På baggrund af film, fagbøger og artikler fra aktuelle medier, udarbejder eleverne i grupper af tre og tre et debatoplæg på en halv A4 side. Grupperne lytter til og kvalificerer hinandens debatoplæg. Efterfølgende skærper grupperne deres debatoplæg/artikel.

Personalets didaktiske ramme:

Menneskets samspil med naturen, Biologi/dansk, 5. klasse			
Undervisningens indhold	Faglige og sproglige mål	Familieopgave	Efterbehandling af familieopgave
<p>Menneskets samspil med naturen.</p> <p>På baggrund af debatindlæg, film, fagbøger og artikler fra aktuelle medier skal eleverne lære at:</p> <p>Formulere spørgsmål og fremsætte hypoteser i forhold til ulven i naturen kontra ulven i bymæssig bebyggelse.</p>	<p>At kunne formulere spørgsmål og fremsætte hypoteser i forhold til:</p> <ul style="list-style-type: none">• hvordan omgivelser og mennesker ændrer sig over tid• hvordan byudvikling og natur influerer på hinanden <p>Eleverne skal kunne forklare og gøre brug af begreberne: Byudvikling, influerer, naturområder, berettigelse.</p>	<p>Eleverne skal i grupper udarbejde et debatoplæg, om hvorfor/hvorfor ikke ulve har berettigelse til at leve i naturområder tæt på bymæssig bebyggelse.</p> <p>Debatlægget skal eleverne læse op/fortælle om for deres familie og stille spørgsmål om deres holdning til det.</p>	<p>Gruppearbejde: Eleverne udveksler erfaringer med:</p> <p>Hvordan de inddrog familien i debatten?</p> <p>Hvilke faglige argumenter de brugte i debatten?</p> <p>Hvilke med-/modargumenter de mødte i samtalen?</p> <p>Hvordan sluttede I samtalen/debatten?</p> <p>Hvilken betydning har debatten haft for deres syn på menneskets samspil med naturen?</p>

Vejledning til familierne:

Eleven bringer debatoplægget med hjem og læser det op for familien og stiller de spørgsmål, gruppen har forberedt. Eleverne skal i første omgang lytte og efterfølgende indgå i samtale.

Eleverne tager noter fra samtalen med familien, som efterfølgende bruges i undervisningen.

Eksempel 4:

Et tværfagligt emne til 5.klasse i fagene dansk, historie og matematik, hvor eleverne skal indhente data fra familie, film og bøger, og ved

brug af grafer kategorisere, sammenligne og reflektere over skole og skoleudvikling ud fra de to perspektiver.

Personalets didaktiske ramme:

Skoleudvikling, Dansk, historie og matematik, 5. klasse			
Undervisningens indhold	Faglige og sproglige mål	Familieopgave	Efterbehandling af familieopgave
<p>Skolegang før og nu.</p> <p>Ved hjælp af film og interviews skal eleverne undersøge og sammenholde skolegang før og nu i forskellige geografiske regioner.</p> <p>Afgrænsning: Historisk fra 1900 til nu.</p> <p>Geografisk: De geografiske kontekster elever og familie har erfaring med.</p>	<p>At kunne indsætte egen skolegang i et historisk perspektiv.</p> <p>At kunne udarbejde interviewguides til familier om deres skoleoplevelser i kategorier: Tidetal, elevantal, fag, Eksamener, frikvarter osv.</p> <p>At kunne foretage interviewteknik At lytte, stille åbne og lukkede spørgsmål.</p> <p>Sammenligning af kategorierne historisk og geografisk.</p>	<p>Eleven skal interviewe og samtale med sin familie om udvalgte kategorier i forhold til skolegang.</p>	<p>Kategorisering af interviewdata sammenholdt med årstal og geografisk kontekst.</p> <p>Udarbejdelse af plancher med grafer over skolen før og nu.</p> <p>Familiefernisering. Invitation af forældrene.</p> <p>Samtalecafe mellem elever, forældre og lærere.</p>

Vejledning til familierne:

Familieopgaven bringes hjem ved hjælp af et samtalepapir, som eleverne selv udformer.

Nedenstående eksempel viser én elevs samtalepapir, som dannede udgangspunkt for hendes interview af familien.

Samtalepapir Maria 5. klasse

Vi er ved at undersøge, hvilke betingelser børn har haft i forskellige historiske perioder og geografiske områder. Jeg vil derfor tale med jer om udvalgte kategorier i skolen.

Hvilke årstal gik du i skole:

Geografisk kontekst – by, land. Hvor gik du i skole?:

Timetal og længde	
Elevantal i klassen	
Fag	
Frikvarter	
Ferier	
Eksaminer	
Afstraffelse	

Mange tak. Du vil blive inviteret til familiefjernisering, hvor I kan se og vi vil fortælle om, hvordan vi har brugt jeres erfaringer.

Udskolingen

Eksempel 5:

Dette eksempel fra udskolingen er et tværfagligt emne i kristendom og dansk. Emnet skal lede frem til, at eleverne forholder sig til den religiøse dimension i tilværelsen og dens betydning for livsopfat-

telsen hos det enkelte menneske og hos forskellige samfund. Familieopgaven er en samtale, hvor eleverne på forhånd har udvalgt tekststykker som udgangspunkt for samtalen.

Personalets didaktiske ramme:

Det gode og det onde, Dansk og kristendom, 8. klasse			
Undervisningens indhold	Faglige og sproglige mål	Familieopgave	Efterbehandling af familieopgave
Det gode og det onde.	<p>At sammenligne tekster med forskellige religiøse vinkler.</p> <p>At undersøge og stille sig nysgerrig på 'det gode' og 'det onde' som religionsfaglige begreber i forhold til udvalgte religioner, tid og sted.</p> <p>At kunne henvise til tekster.</p> <p>At kunne argumentere for forskellige teksters syn.</p>	<p>Eleven skal forberede en samtale med sin familie om emnet.</p> <p>Fx: Hvad er 'det onde'? Hvad er 'det gode'? Hvor kommer det fra?</p> <p>Inddrage forskellige teksters synspunkter i samtalen.</p>	<p>Eleverne bearbejder det indsamlede materiale og udarbejder i grupper en fælles tekst, hvor de forskellige vinkler på det gode og onde indgår.</p> <p>Grupperne præsenterer deres tekster. De andre elever stiller nysgerrige og opklarende spørgsmål.</p> <p>Teksterne samles til et hæfte, som eleverne præsenterer for deres familie.</p>

Vejledning til familierne:

Nedenstående eksempel viser én elevs samtalepapir, som dannede udgangspunkt for hans samtale med familien

Samtalepapir Jamil 8. klasse

Vi er ved at undersøge forskellige perspektiver på det gode og det onde, og hvordan forskellige religioner anvender og tolker begrebet.

Jeg vil derfor gerne tale med jer om:

- *Hvordan I forstår det gode og det onde.*
- *Hvilke betegnelser I kender til om det gode og det onde.*
- *Hvor tænkningen kommer fra.*
- *Hvordan det kommer til udtryk i hverdagen.*

Vores tekster bliver samlet i et hæfte, som jeg glæder mig til at læse sammen med jer.

Eksempel 6:

I dette eksempel fra 8. klasse sættes fokus på elektricitet, og hvad elektricitet betyder for mennesker i hverdagen. Familieopgaven går ud på, at eleverne

skal bede familien fortælle om en oplevelse med elektricitet eller mangel på elektricitet, og hvad det betød for dem.

Personalets didaktiske ramme:

Bevægelsesenergi og elektromagneter, Fysik, 8. klasse			
Undervisningens indhold	Faglige og sproglige mål	Familieopgave	Efterbehandling af familieopgave
<p>Eleverne skal lære om elektricitet i forbindelse med: El-generator, bevægelsesenergi og elektromagneter i fysik.</p> <p>El-generator: Hvad en el-generator er, hvilke dele den består af, og hvor, hvornår og hvordan den bruges.</p>	<p>Eleverne skal lære om: Bevægelsesenergi At kunne omsætte bevægelsesenergi til elektrisk energi.</p> <p>Elektromagnet At forklare hvordan en elektromagnet kan ændres.</p> <p>Kunne anvende og forklare fagordene: El-generator, bevægelsesenergi og elektromagnet.</p>	<p>Eleverne skal tale med deres familie om, hvilke erfaringer de har med elektricitet eller mangel på elektricitet.</p>	<p>Eleverne deler deres erfaringer fra familierne med hinanden.</p> <p>Med udgangspunkt i en af fortællingerne udarbejder eleverne i grupper en tegning med tekst og faglige begreber, som præsenteres for klassen.</p>

Vejledning til familierne:

Nedenstående eksempel viser, hvordan én elev udformede sin forklaring til familien om, hvad hun er ved at arbejde med i skolen, og hvad hun skal snakke med sin familie om.

Samtaleopgave Celine 8. klasse

Vi er ved at lære om elektricitet og skal undersøge, hvilke erfaringer vi har i familien med elektricitet eller mangel på elektricitet.

Vi skal også undersøge, hvor vi får vores elektricitet fra.

Vi skal bruge fortællingerne til at undersøge, hvilken slags elektricitet der er tale om, og hvad elektricitet betyder i det samfund og den verden vi bor i.

Elevvideoer

Elevvideoer er en særlig genre af familieopgaver, primært rettet mod mellemtrin og udskoling. De elevproducerede minivideoer kan bruges som et redskab i formidlingen mellem skole og hjem af det, eleven lærer og beskæftiger sig med i undervisningen. Når eleverne selv har udvalgt og optaget det, de vil tale med deres familie om, og efterfølgende skal forklare og vise, hvad de har arbejdet med, så udfordres de til at formulere det lærte på nye måder, hvilket igen bliver til ny læring.

Eleverne kan producere videoen fx som status på, hvad de har lært og fokusere på udvalgte læreprocesser. Det kan være en samtale mellem to elever, hvor de begrundes eller undersøger et tema. Videoen kan også omhandle forsøg i fx natur og teknik eller andre fag. Det vigtige er, at eleverne indgår

i samarbejde og i fællesskab udvælger, hvad og hvordan de mest præcist kan vise det, de vil formidle til deres familie. Her må det pædagogiske personale undervise og vejlede eleverne i at udarbejde videoen ud fra fokus, emne, fag og læringsmål.

Til familieopgaven må videoen være kort, fx ét minuts varighed, og kan sendes til familien via SMS eller mail, alt efter hvad eleverne vælger og er muligt. Som til de øvrige familieopgaver skal eleverne vide, hvad målet er med videoen, og hvilke erfaringer og input de skal bringe med tilbage til undervisningen. Forud for optagelserne må det sikres, at alle elever har mulighed for at benytte smartphone eller tablet, og at forældrene har mulighed for at modtage videoen via fx SMS eller mail.

